

**Károli Gáspár Református Egyetem
Hittudományi Kar**

SZEMESZTERFÜZET

Szemináriumok

2017/2018. tanév

I. félév

HT ÉRTÉ279, HT RSVS194

KUTATÁSMÓDSZERTAN SZEMINÁRIUM – HOGYAN ÍRJUNK TUDOMÁNYOS DOLGOZATOT?

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Hétfő 14:00-15:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái: Egyéni egyeztetés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve: tavasz	Ajánlott félév: 4.	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható			Értékelés módszere: Szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Hogyan írjunk tudományos dolgozatot? Égető kérdés minden hallgató számára legyen szó szemináriumi, TDK, szak-, vagy doktori dolgozatról. A szeminárium célkitűzése, hogy segítséget nyújtson a kérdés megválaszolásában és bevezesse résztvevőit a „tudományos információszerezés” (kutatás) és a „tudományos kommunikáció” (publikálás) alapjaiba. A szeminárium résztvevői a könyvtárhasználat, a prezentálás és a publikálás terén olyan gyakorlati ismeretekre tehetnek szert, amelyeket nagy haszonnal tudnak használni felsőfokú tanulmányaik során.

A tantárgy programja:

1. Orientációs óra
2. A tudományos és a hétköznapi megismerés különbözőségei (A tudomány- és kutatómódszertan ismeretelméleti alapjai, rövid tudományelmélet, -történet)
3. Tudományos információszerezés I. - A kutatási terv és a koncepció, konzulens szerepe
4. Tudományos információszerezés II. - Bibliográfia, forrásgyűjtés - könyvtárhasználat, irodalom- és szerzőkövetés,
5. Tudományos információszerezés III. - Bibliográfia, forrásgyűjtés - internetes adatbázisok (JSTOR, ATLA, EBSCO, helyszín: Török Pál Szemináriumi Könyvtár)
6. A tudományos információszerezés és kommunikáció etikai kérdései
7. Az egyháztörténeti kutatás sajátosságai, az egyháztörténetírás története, segédtudományai
8. Tudományos kommunikáció I. - A jó szóbeli prezentáció ismérvei
9. Tudományos kommunikáció II. – A publikálás általános kérdései
10. Tudományos kommunikáció III.– Tartalomjegyzék és vázlatkészítés fontossága
11. Tudományos kommunikáció IV. – A hivatkozás szabályai és fontossága
12. Gyakorlati tanácsok a dolgozat megírásához
13. Összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve szabadon választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat (más szemináriumra beadandó munka is hozható), amelynek közös elkészítésével folyamatában gyakoroljuk a kutatás és publikálás különböző lépéseit VAGY két választott téma prezentálása, belőlük jegyzet készítése és közreadása

Kötelező irodalom:

Gligor János: *A tudományos kutatás és publikálás etikai kérdéseiről*, in: *Hadtudomány*, 2008/3-4

Göcze István: *A tudományelmélet és kutatásmódszertan alapjai – A tudományos kutatás és publikálás*, Budapest: ZMNE, 2010

Kovács Kármén: *Kutatási és publikálási kézikönyv*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2013

Majoros Pál: *Tanácsok, tippek, trükkök nem csak szakdolgozatíróknak avagy a kutatásmódszertan alapjai*, Budapest: Perfekt, 2011

Ajánlott irodalom:

Babbie, Earl R.: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*, Budapest: Balassi Kiadó, 2008

Bernal, J. D.: *Tudomány és történelem*, Budapest: Gondolat, 1963

Kecső István: *Kutatási folyamat az ismeretlentől a hasznosítóig*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980

Khun, T. S.: *A tudományos forradalmak szerkezete*, Budapest, Osiris, 2002

Paczolay Gyula: *A tudományos kutatás néhány elméleti és módszertani kérdései*, in: *A tudomány néhány elméleti kérdése*, (szerk.) Bóna E., Farkas J., Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970

Szilágyi Tivadar (szerk.): *A tudományos írásművekkel szemben támasztott követelmények*, Budapest: ZMNE, 2003

Tomcsányi Pál: *Általános kutatásmódszertan*, Budapest: SZIE OMMI, 2000

HT ÉRTÉ253

CHURCH-STATE RELATIONS FROM THE EARLY CHRISTIANITY TO THE HIGH MIDDLE AGES

Course Supervisor:	Number of Lessons per Week: 2	Course Schedule: TBA kedd 10:00-11:30	Prerequisites: Intermediate Level English Skills	
Instructor's Name: Dr. Gabor J Lanyi				
Consulting Hours: TBA	6 credit	Course's Semester: 2017/2018 Fall	Recommended Semester:	Evaluation: „Gyakorlati jegy”
Language: English	Type of Course: Seminar			Method of Evaluation: see requirements below

Course Description: This course designed to acquaint students with the formative events, persons and teachings which shaped the relationship between the Christian Church and the secular powers from the Early Christianity to the dawn of Reformation by the examination of the English translations of original sources. All assigned reading will be provided in electronic format.

Goals: A study of relationship between church and state is useful for any student who seek to understand the Western tradition of government as a whole.

Requirements: Regular reading of the assigned excerpts. Participating students will have to give a presentation in class with handouts, lead discussion about a chosen topic, and submit a 6-8 pages long seminar paper at the end of the course OR two presentations in class with handouts and discussion lead about two chosen topics without submitting seminar paper.

Schedule:

1. Introduction and orientation
2. Christianity within the Roman Empire I. (The Age of Martyrs)
3. Christianity within the Roman Empire II. (Church policies under Constantine I and his successors, Ambrose of Milan)
4. The Two Cities (from Augustine to Pope Gelasius I)
5. Church Struggles of the Justinian Era
5. New Alliances (The Rise of Papacy and the Rebirth of the Western Empire by the Franks)
6. The Investiture Contest I. (Disintegration and Reform, Humbert, Damian, Pope Gregory VIII)
7. The Investiture Contest II. (Way to the Concordat of Worms)
8. The Imperial Policy of Frederick Barbarossa
9. Pope Alexander III and the Empire
10. The Reign of Pope Innocent III
11. Frederick II and the Papacy
12. The Decay of Papacy (Pope Boniface VIII)

Bibliography:

Textbooks:

Rahner, Hugo. *Church and State in Early Christianity*. San Francisco: Ignatius Press, 1992.
Tierney, Brian. *The Crisis of Church and State, 1050-1300*. Toronto: University of Toronto Press, 1964.

Recommended Literature:

Burn, James Henderson. *The Cambridge History of Medieval Political Thought c.350-c.1450*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
Canning, Joseph. *The History of Medieval Political Thought*. London: Routledge, 1996.
Canning, Joseph. *Ideas of Power in the Late Middle Ages, 1296–1417*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
Gavin, Frank: *Seven Centuries of the Problem of Church and State*. New York: H. Fertig, 1971.
Greenslade, Stanley Lawrence. *Church & State from Constantine to Theodosius*, Westport: Greenwood Press, 1981.
Lane, Tony: *A Concise History of Christian Thought*, Grand Rapids: Baker Academic, 2006.
Tierney, Brian. *Empire and Papacy--A Search for Right Order in the World?* New York: Random House, 1977.
Ullmann, Walter. *The Growth of Papal Government in the Middle Ages*. New York: Routledge, 2010.

HT ÉRTÉ299, HT RSVS304**KÁLVIN JÁNOS ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA - REFORMÁCIÓ 500**

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Kedd 14:00-15:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szemináriu m			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy az egyháztörténeti előadásokon kötelezően elsajátítandó ismereteken túl mélyebb betekintést adhasson Kálvin János életébe és munkásságába, lehetőséget adva a reformátor személyiségének, személyiségformálódásának és teológiai gondolkodásának teljesebb megértésére.

A tantárgy programja:

1. Kálvin és kora - Kálvin János a kora újkor történelmi kontextusában (Francia Királyság a 15-16. század fordulóján, főbb politikai események, Valois-Angouleme uralkodók, itáliai háborúk, az európai reformáció jelentősebb eseményei)
2. A formálódás évei - Kálvin János tanulmányai (francia humanizmus, oktatás a kora újkor Európájában és a Francia Királyságban, főbb teológiai és jogi iskolák, Kálvin tanárai: Mathurin Cordier, Melchior Wolmar, John Major, Noel Beda)
3. A reformáció sodrásában - Kálvin János első genfi tartózkodása (1536-1538, a genfi függetlenségi mozgalom és a reformáció kapcsolata, a lausanne-i disputa, kultuszvita Bernnel)
4. Boldog száműzetés – A strassburgi évek hatása Kálvinra (Martin Bucer, Wolfgang Capito és a strassburgi egyházi élet hatása Kálvinra)
5. Kálvin magánélete - Kálvin János családja (testvéreinek későbbi sorsa, felesége, megházasodása, gyermekei, mindennapi élete, hétköznapi lelkészet a kora újkorban)
6. Humanista párbaj - Kálvin levélváltása Jacopo Sadoletto bíborossal (1539)
7. A kálvini reformáció konszolidációja - Kálvin János második genfi tartózkodása (1541-1564)
8. Ékesen és szép rendben - Kálvin János 1541-es egyházi rendtartása és hatástörténete (a presbiteriánus egyházmodell kialakulása)
9. Istennek győznie kell - Kálvin János főbb vitái (Caroli-, Bolsec-, Zebedée-, Castellio-ügyek)
10. A fekete folt - A Servet-ügy és hatása Kálvin későbbi megítélésére
11. Kálvin és a kálvinizmus - Kálvin János a reformáció nemzetközi összefüggéseiben
12. A kapitalizmus szelleme - Kálvin hatástörténete: a weberi paradigma
13. A modern demokrácia csírája - Kálvin hatástörténet: politika (képviselési demokrácia, ellenállási jog, zsarnokölés)
14. Isten dicsőségének színtere - Kálvin hatástörténet: természettudományok és művészetek

Évközi tanulmányi követelmények: A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve a választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat megírása VAGY két választott téma prezentálása, belőlük jegyzet készítése és közreadása

Ajánlott irodalom:

- Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
Béza, Theodor: *Kálvin János élete*, Budapest: Kálvin Kiadó, 1998
Cadier, Jean: *Kálvin - Egy ember Isten igájában*, Budapest, 1994
Chadwick, Owen: *A reformáció*, Budapest: Osiris, 1998
Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
Dienes Dénes, szerk.: *A reformáció – Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához II.*, Sárospatak: Sárospataki Teológiai Műhely, 2008
Fazakas Sándor, szerk.: *Kálvin időszerűsége*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2009
Fiala Endre: *Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán*, Jászberény, 1937
Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
Gánóczy Sándor-Stefan Scheld: *Kálvin hermeneutikája*, Budapest: Kálvin Kiadó, 1997
Gresch, Eberhard: *A hugenották*, Budapest, Kálvin, 2008
Greschat, Martin: *Martin Bucer – Egy reformátor és a kor, amelyben élt*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2011
Gyökössy Endre: *A lelkipásztor Kálvin*, Budapest: 1996
Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
Huszár Pál: *Kálvin János élete, teológusi, reformátori és egyházszervezői munkássága*, Budapest: Kálvin, 2009
Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
Jung, Martin H.: *Melancthon és kora*, Budapest: Kálvin, 2012.
Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere I-II.*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2014
Kováts J István: *Kálvin és Servet, Pápa*, 1911
(<http://leporollak.hu/egyhtori/kalvin/KOVATS.HTM>)
Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
McGrath, Alistair E.: *Kálvin*, Budapest: Osiris, 1996
Pruzsinszky Pál: *Kálvin János, Pápa*, 1909
Pruzsinszky Pál.: *Kálvin levelei a nőkhöz*, Lorántffy Zsuzsanna Egyesület, 1909
Révész Imre, *Kálvin élete és a kálvinizmus*, Debrecen, 1909
Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991
Sebestyén Jenő: *A kálvinizmus és a kultúra*, Budapest: 1943
Spijker, Willem van: *Kálvin élete és teológiája*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2003
Szántó György Tibor: *Anglikán reformáció, angol forradalom*. Budapest: Európa Könyvkiadó, 2000
Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
Warga Lajos: *A keresztyén egyház történelme*, Sárospatak, 1906

HT ÉRTÉ300, HT RSVS303**REFORMÁTORI ÉLETUTAK - REFORMÁCIÓ 500**

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Hétfő 15:30-17:00	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szeminárium			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

Ha a reformáció fő képviselőire gondolunk, akkor önkéntelenül is a nagy hármas – Luther, Kálvin és Zwingli – jut eszünkbe először. Pedig az európai reformáció ügye korántsem haladt volna előre kizárólagosan az ő munkálkodásuk által. Hármójuk mellett gyakran feledésbe merülnek a reformáció hétköznapi hősei, azok a lelkipásztorok, akik az egyháztörténetek lábjegyzeteire szorulnak, de akik nélkül a „nagyok” nem tudták volna véghezvinni művüket, akik áldozatos munkájára gyakran támaszkodtak és akiknek szolgálatából, egyházszervezeti elképzeléseiből, teológiai meglátásukból nem egy esetben tanultak is. A szeminárium arra ad lehetőséget, hogy a hallgatók megismerkedjenek a reformáció második vonalának képviselőivel. Európa legkülönbözőbb pontjain tevékenykedő reformátorok életének és munkásságának megismerése által teljesebb és mélyebb képet kaphatunk a reformációs mozgalomról.

A tantárgy programja:

1. Wolfgang Fabricius Capito (Strassburg, 1478-1541)
2. Johannes Oecolampadius (Bázel, 1482-1531)
3. Joachim Vadianus (Szent Gallen, 1484-1551)
4. Philip Melancton (Wittenberg, 1497-1560)
5. Thomas Cranmer (Anglia, 1489-1556)
6. Guillaume Farel (Genf-Neuchatel, 1489-1565)
7. Martin Bucer (Strassburg-London, 1491-1551)
8. Wolfgang Musculus Dusanus (Augsburg-Bern, 1497-1563)
9. Matthias (Strassburg, 1477-1548) és Katharina Zell (Strassburg, 1497-1562)
10. Petrus Martyr Vermigli (Itália-Strassburg-Zürich, 1499-1562)
11. Jan Laski (Anglia-Lengyelország, 1499-1560)
12. Heinrich Bullinger (Zürich, 1504-1575)
13. Pierre Viret (Genf-Lausanne, 1511-1571)
14. John Knox (Skócia, 1513-1572)
15. Theodor de Béze (Genf, 1519-1605)

Évközi tanulmányi követelmények: A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve a választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat megírása VAGY két választott téma prezentálása, belőlük jegyzet készítése és közreadása

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Szent István Társulat, 2001
Chadwick, Owen: *A reformáció*, Budapest: Osiris, 1998

Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet*, Iránytű Alapítvány, 2001
Dienes Dénes, szerk.: *A reformáció – Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához II.*, Sárospatak: Sárospataki Teológiai Műhely, 2008
Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
Gresch, Eberhard: *A hugenották*, Budapest, Kálvin, 2008
Greschat, Martin: *Martin Bucer – Egy reformátor és a kor, amelyben élt*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2011
Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
Jung, Martin H.: *Melanchton és kora*, Budapest: Kálvin, 2012.
Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
Lányi Gábor János: *Veresség és győzelem: Az 1526-os badeni és az 1528-as berni hitvita*, in: *Confessio - A magyarországi református egyház figyelője 2*: pp. 69-87. (2009)
McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991
Sebestyén Jenő: *A kálvinizmus és a kultúra*, Budapest: 1943
Szántó György Tibor: *Anglikán reformáció, angol forradalom*. Budapest: Európa Könyvkiadó, 2000
Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
Warga Lajos: *A keresztyén egyház történelme*, Sárospatak, 1906

HT RSVS190**HISTÓRIAI SZIGORLATRA FELKÉSZÍTŐ SZEMINÁRIUM**

Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Szerda 16:30-18:00	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái: Egyéni egyeztetés alapján	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: Kötelezően választható			Értékelés módszere: szakdolgozat

A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:

A szeminárium célja segítségnyújtás a történelmi szigorlat egyetemes egyháztörténelmi részből való felkészüléshez, főképpen a Hittanoktató BA szakos hallgatók, de minden más szakos érdeklődő számára. A szeminárium alatt lehetőség nyílik a szigorlaton számon kért egyetemes egyháztörténelmi témák bővebb és részletesebb átismétlésére. A szeminárium programja a szigorlati tételek alapján, a résztvevő hallgatók egyéni igényeihez alakítva, közös megbeszélés folyamán kerül kidolgozásra a szemeszter elején.

A tantárgy programja:

A kiírt szigorlati tételek alapján, szemeszter eleji egyéni egyeztetés alapján, heti 2 órában

Évközi tanulmányi követelmények: A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve a választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat megírása VAGY két választott téma prezentálása, belőlük jegyzet készítése és közreadása

Ajánlott irodalom: a Magyar Egyháztörténet 1-3 és az Egyetemes Egyháztörténet 1-4 tantárgyak kötelező és ajánlott irodalma

HT RSVE010**HALADÓ SZEMINÁRIUM: KERESZTYÉNSÉG AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN A 17. SZÁZADTÓL AZ AMERIKAI POLGÁRHÁBORÚIG**

Tantárgy felelőse: Dr. Horváth Erzsébet	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Csütörtök 14:00-15:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Angol nyelvű források megértése, angol középfok	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szeminárium			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja, hogy résztvevői mélyebben megismerkedhessenek a keresztyénség észak-amerikai történetével, részletesebb ismeretet szerezzenek az új világba átlátható és ott kiteljesedő vagy újonnan formálódó felekezetekről, irányzatokról és mozgalmakról, amelyek aztán visszahatottak Európára és hazánkra is. A szeminárium vizsgált korszaka a gyarmati érától az amerikai polgárháborúig terjed, forrásai elsődlegesen angol nyelvűek. Az ajánlott irodalomban felsorolt művek a hallgatók rendelkezésére állnak majd a szeminárium során nyomtatott vagy elektronikus módon.

A tantárgy programja:

1. Orientációs óra
2. Katolikus missziók Észak-Amerikában a 16-18. században (Quebec, Louisiana, Új-Mexikó, Kalifornia)
3. Új-Anglia puritánjai
4. Az amerikai kiválasztottság-tudat puritán gyökerei
5. Az Anglikán Egyház Amerikában a Függetlenségi Háborúig
6. A Nagy Ébredés
7. Jonathan Edwards élete és munkássága
8. Baptizmus és metodizmus Amerikában
9. Etnikai alapokon szerveződő egyházak (holland-német reformátusok, skót-ír presbiteriánusok, német-svéd lutheránusok)
10. Egyházak a Függetlenségi Háború viharában
11. Az észak-amerikai katolicizmus megerősödése a romantika korszakában
12. A 2. Nagy Ébredés
13. Az új világ új vallásai I.: mormonizmus
14. Az új világ új vallásai II.: Jehova Tanúi, a Restoration Movement és a Disciples of Christ, Christian Science
15. Keresztyénség a rabszolgák körében, abolicionista harcok

Évközi tanulmányi követelmények: A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve a választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat megírása VAGY két választott téma prezentálása, belőlük jegyzet készítése és közreadása

Ajánlott irodalom:

- Bonomi, Patricia U.: *Under The Cope of Heaven: Religion, Society and Politics in Colonial America*, Oxford: Oxford University Press, 2003
- Bremer, Thomas S.: *Formed from this Soil: An Introduction to the Diverse History of Religion in America*, Chichester: Wiley-Blackwell, 2015
- Butler, Jon et alii: *Religion in American Life: A Short History*, Oxford: Oxford University Press, 2011
- Edwards, Jonathan: *Some Thoughts Concerning the Present Revival of Religion in New England (1742)*, in: *Works Of Jonathan Edwards: The Great Awakening 4.*, szerk.: C. Goen, New Haven: Yale University Press, 1972
- Edwards, Jonathan: *Értekezés a vallási indulatokról*, Budapest: Gondolat, 2007
- Hatch, Nathan O.: *The Democratization of American Christianity*, New Haven & London: Yale University Press, 1989
- Kidd, Thomas S.: *God Of Liberty: A Religious History of the American Revolution*, New York: Basic Books, 2010
- Lányi Gábor: *Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom*, in *Confessio* 2009/1, 111-123. o.
- Marsden, George M.: *Jonathan Edwards: A Life*, New Haven: Yale University Press, 2003
- McDermott, Gerald R.: *Understanding Jonathan Edwards: An Introduction to America's Theologian*, Oxford: Oxford University Press, 2009
- Medgyessy László, *Kereszténység az Amerikai Egyesült Államokban*, Budapest, 2000
- Noll, Mark A., szerk.: *Eerdmans' Handbook to Christianity in America*. Grand Rapids: Eerdmans, 1983
- Noll, Mark A.: *A History of Christianity in the United States and Canada*, Grand Rapids: Eerdmans 1992
- Noll, Mark A.: *America's God*, Oxford: Oxford University Press, 2002
- Noll, Mark A.: *The Old Religion In A New World: The History of North American Christianity*, Grand Rapids: Eerdmans, 2002
- Raboteau, Albert J. *Slave Religion: The "Invisible Institution" in the Antebellum South*, Oxford: Oxford University Press, 2004

HT ÉRTÉ138

Mennyezetkazettás templomok táblaképeinek leolvasása

Coffered ceiling, pictures of churches table scan.

Tantárgy felelőse: Bereczky Zoltán	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Megbeszélés szerint, lehet Kedd 16 óra.	Előtanulmányi kötelezettségek: Nem szükséges	
Tantárgy előadója: Bereczky Zoltán				
Előadók fogadóórái: Kedd 17.30	2 kredit	Meghirdetés féléve: 2017/18 I. félév	Ajánlott félév: 2	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere: Gyakorlati munka bemutatása

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A mennyezetkazettás templomok táblaképei segítségével a hallgatók megismerhetik a régi magyar jelképrendszert.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Minden hallgató egy-egy mennyezetkazettás templom elemzését végezheti el, bemutató program segítségével.

Évközi tanulmányi követelmények:

Gyakorlati, elemző órákon való részvétel. Egy templom jelképrendszerének önálló elemzése.

Kötelező irodalom:

Bereczky Zoltán – Cseuz Anett: **Simai Sakkoló**, Budapest 2008 Püski.

C.G. Jung: **Az ember és szimbólumai**. Bp. 1993.

Takács Béla: **Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben**, Budapest, 1986.

Bereczky Zoltán. **Ősképek** könyv. Budapest – Balatonszepezd 2014

A tárgy irodalma:

- Balassa M. Iván: **Felső-Tiszavidéki templomfestők** (a kronológia). IX. Országos Népi Építészeti Tanácskozás. Békés, 1994
- Balassa M. Iván: "Fizesse meg Te néked az Úr a Te Tselekedetedet" (**Bibliai idézetek a kelet-magyarországi templomok festett famennyezetein és berendezésein**). Széphalom. A Kazinczy Társaság Évkönyve 7. Tanulmányok Újszászy Kálmán Emlékére. 107-114.
- Balázs Lajos: **Rituális szimbólumok**. Pallas- Akadémia Csíkszereda, 2012
- Belting, Hans: **Kép és kultusz**. Balassi kiadó, 2000
- Bereczky Zoltán – Cseuz Anett: **Simai sakkoló**. Püski, 2008
- Bereczky Zoltán: **Ősképekönyv** 2014. Püski
- Bereczky Zoltán: **Töki színező** 2015.
- Bereczky Zoltán : **Abonyi színező**. 2016. Kézirat
- Berze Nagy János: Égigérő fa. é.n.
- Békési Sándor szerk. : Pius Efficit Ardor. **A művészet értékelése Kálvin művében és a református kultúrában**. Kálvin Kiadó, Budapest, 2009
- Besenyei József: **A magyarországi boszorkányság forrásai I – III**. Balassi Kiadó Budapest é.n.
- Borbola János: **Kikelet**. Budapest, 2005
- Boros Judit: **Famennyezetek és rokon emlékek Erdélyben a XVI–XVIII. században**. Művészettörténeti Értesítő, XXXI, 120–134. 1982
- Dávid László: **A középkori Udvarhelyszék művészeti emlékei**. Kriterion Kiadó, Bukarest, 1981
- Dezső Tibor - Fülöp Szabolcs - Juhász Judit - Kincses Kálmán - Pap Gábor - Sajnovics Péter – Szántai Lajos: **Fényhozók**. Sárosi Kft., 2006
- Diószegi Vilmos: **Az ősi magyar hitvilág**. Budapest, 1971
- Erdélyi Zsuzsanna, szerk.: **Boldogasszony ága**. Tanulmányok a népi vallásosság köréből. Budapest, 1991
- Entz Géza: **Három régi ajtószárny az Erdélyi Nemzeti Múzeum Történeti Tárában**. Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum TörténetiMűvészeti és Néprajzi Tárából (1944). 111–119.
- Erdélyi Zsuzsanna: **Hegyet hágék, lőtőt lépék**. Budapest, 1976., és Pozsony, 1999
- Fehér M. Jenő: Középkori magyar inkvizíció. Budapest 1999.
- Hegedűs Zoltán: **Nyúl vadászat – szimbólumok nyomán**. Ars Natura, 2012-13.
- Hoppál Mihály, szerk.: **Folklór Archivum** 14. Budapest, 1982
- Hoppál Mihály: **Nő - Hegy - Fa**. Mítosz jel és szöveg. Zöldövezet, 1993.

Jankovics Marcell: **A Fa mitológiája**. Csokonai kiadó.é.n.

Jankovics Marcell: **Jelkép – Kalendárium**. Budapest, 1988

Jankovics Marcell: **A Nap könyve**. Csokonai kiadó, 1996

Jankovics Marcell: **A szarvas könyve**. Csokonai kiadó 2004.

Jung, C. G.: **Der Mensch und seine Symbole**. Walter- Verlag, 1987

Kelemen Lajos: **Művészettörténeti tanulmányok**. Bukarest, 1977

Kocsi Márta-Csomor Lajos: **Festett bútorok a Székelyföldön**. Budapest, 1982

Kovács László - Görfői Jenő: **Dél-Szlovákia középkori templomai**. Ipoly mente-Gömör-Abaúj-Torna- Bodroghöz-Ung vidék. Nap Kiadó, Dunaszerdahely, 2012

Lángi József - MihályFerenc: **Erdélyi falképek és festett faberendezések 1**, Állami Műemlékhelyreállítási és Restaurálási Központ, Budapest é.n.

Lükő Gábor: **Az Ige, a Magyar Ige**. Zöldövezet, 1993.48.p.

Marcu Istrate, Daniella: **A gyulafehérvári római katolikus székesegyház és püspöki palota régészeti kutatása (2000 - 2002)** Budapest, 2008. XVI.1.6.

Malonyay Dezső: **A magyar nép művészete**. Budapest, 1925

Máthé Csaba: **Homoródszentpéter monográfiája**, Státus Könyvkiadó, Csíkszereda, 2007

Molnár V. József: **Világ - Virág**. Budapest, 1996

Molnár V. József: **Hétboldogasszony** , Debrecen, 2001

Obrusánszky Borbála: **Keleti kereszténység**. Farkas L.I. Könyvkiadó, 2012

Orbán Balázs: **A Székelyföld leírása**. 1868 – 1873.

Németh Zsolt: **A Kárpát-medence legkülönlegesebb Árpád –kori templomai I**. Szombathely, 2013

Pais Dezső: **A magyar ősvallás nyelvi emlékeiből**. Budapest, 1975.

Palmer, Martin: **A Jézus - szútrák**. Budapest, 2001

Pap Gábor: **Mag a hó alatt**. Püski, 2003

Radocsay Dénes: **Falképek a középkori Magyarországon**. Budapest, 1977

Rumi Tamás: **Két kör**. Napjelképek rendszere, Naprendszer jelképek. 2011

Rumi Tamás: **Kör kódolónégyszet**. Budapest 2012.

Szabó Antónia: **Megy a gyűrű vándorútra**. Budapest 2014.

Szabó Imre: **Református jelvények**. Keresztút kiadó é.n.

Szabó T. Attila: **A magyar festett mennyezetek és épületbelsőik**. In: **Uő: Nép és nyelv**. Válogatott tanulmányok, cikkek. IV. Kriterion Könyvkiadó. Bukarest, 1980 484–501.

Takács Béla: **Református templomaink úrasztali terítői**. Budapest, 1983

Takács Béla: **Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben**. 1986

Tánczos Vilmos: Gyöngyökkel gyökerezteél. Csíkszereda, 1995

Tánczos Vilmos: Keletnek megnyílt kapuja. Csíkszereda, 2000

Tánczos Vilmos: Eleven ostya, szép virág. A moldvai csángó népi imák képei. Csíkszereda, 2000

Tánczos Vilmos: Szimbolikus formák a folklórban. Kairosz Kiadó, 2007

Tarbay Ede: Az anya és a szűz paradigmája Bp. 2000

Teres Ágoston: Biblia és Asztronómia. Mágusok és a csillag Máthé evangéliumában.

Tombor Ilona: **Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV–XIX. századból.** Akadémiai Kiadó. Budapest, 1968

Toroczkai-Wigand Ede: Öreg csillagok. Budapest, é.n.

dr. Tóth Judit: Szent Korona, a mágikus pecsét az APOSTOL feliratok titkos üzenete. Bp. 2009

“Virágozódott Anno...”. Az Umlingok Kalotaszegen. Néprajzi Múzeum. Budapest, 2007

Voit Pál: A magyar festő-asztalosok munkásságának bibliográfiájához. Franklin Társulat. Budapest, 1942. 111–138.

Vilhelm Károly: Festett famennyezetek. Alakos ábrázolások a XV–XVIII. századi erdélyi templomokban. Kriterion Könyvkiadó. Bukarest, 1975

Zakariás Erzsébet: Útmenti keresztek Baróton. Kolozsvár, 1994.

Zentai Tünde: **Adorjás.** Pécs, 2007

Zentai Tünde: **Rétfalu.** Pécs, 2008

Zentai Tünde: **Patapoklosi.** Pécs, 2009

Zentai Tünde: **Kovácsbida.** Pécs, 2010

Zentai Tünde: **Drávaiványi** Pécs, 2010

Zentai Tünde: **Drávaszög és Szlavónia** Pécs, 2012

Zentai Tünde: **Szigetvidék** Pécs, 2013

Zsigmond Győző: **Égítést és néphagyomány.** Csíkszereda, 1999

Megunta már, hogy nem érti a templomi jelképeket?

Elege van már abból, hogy minden szép virágdíszre azt mondják, hogy "növényi ornamentika"?

Szeretné **megismerni** Mátyás király, vagy Bethlen Gábor palotájának mennyezet díszítéseit?

Szeretné, ha **el tudná olvasni** a magyarság jelképeit?

Szeretné **lát**ni az archaikus imádságok képeit a mennyezetkazettákon?

HT ÉRTÉ012 - EGYHÁZI ZENE 1
 HT ÉRTÉ014 - EGYHÁZI ZENE 3
 HT ÉRTÉ016 - EGYHÁZI ZENE 5
 HT ÉRTÉ018 - EGYHÁZI ZENE 7
 HT ÉRTÉ020 - EGYHÁZI ZENE 9

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: egyéni egyeztetés alapján 114-es terem	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Vizi István	N: 15		Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	II-IV-VI- VIII-X.	Értékelés módszere:
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Harmónium- ill. orgonajáték fejlesztése, énekeskönyvi énekeink hangszeres kíséretének megtanulása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egymásra épülő különböző nehézségű gyakorlatok és darabok elsajátítása, valamint korálkönyvi énekkísérek használata, később rögtönzése.

Évközi tanulmányi követelmények:

- A hangszeres órák közötti időben rendszeres gyakorlás, folyamatos felkészülés

Kötelező irodalom:

- Beharka Pál: Gyülekezeti harmónium- (orgona-)játék I–II.
- Református Korálkönyv

Ajánlott irodalom:

- Zalánfy Aladár: Az orgonajáték művészete
- Achtzig Choralvorspiele (Peters kiadás)
- Az orgonairodalom fellelhető darabjai kottás kiadásban

HT ÉRTÉ026 - EGYETEMI KÓRUS I
 HT ÉRTÉ028 - EGYETEMI KÓRUS III
 HT ÉRTÉ030 - EGYETEMI KÓRUS V
 HT ÉRTÉ032 - EGYETEMI KÓRUS VII
 HT ÉRTÉ034 - EGYETEMI KÓRUS IX

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Papp Anette				
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: I-X.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Tiszta intonáció, kottaolvasási készség fejlesztése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A megtanulandó repertoár a vokális egyházi többszólamúság tételeiből válogat.

Évközi tanulmányi követelmények:

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

HT SZ_NEPT4 - NÉPTÁNC 4

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: csütörtök 11.30-13.00 Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Simmelweis utcai épület	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Szabó Szilárd				
Előadók fogadóórái:	1 kredit	Meghirdetés féléve: tavaszi	Ajánlott félév: I-III-V- VII-IX.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szabadon választható			Értékelés módszere:

HT ÉRTÉ301 - Újszövetségi erények alkalmazhatósága a vezetésben

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: nincs	
Tantárgy előadója: Dr. Tomka János				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: 2017. ősz	Ajánlott félév: bármelyi	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szemináriu m		k szak/évfo lyam hallgatói részére	Értékelés módszere: aktivitás az órákon és kiselőadás tartása

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A leendő lelkészek, lelki munkások és tanárok is számos vezetés-etikai kihívással fognak találkozni összetett munkájuk, szolgálatuk során. A vezetés legfőbb etikai kihívásainak és az erényeknek az erkölcsi döntéshozatalban betöltött szerepének ismertetése után 15 újra felfedezett erényt fogunk közösen tanulmányozni az alábbi szempontok szerint: a szóban forgó erényről általában; az Újszövetség tanítása az erényről; tanácsok az erény gyakorlatba való átültetéséhez.

A tantárgy programja:

1. Etikátlan lépések a vezetésben
2. Hősies kontra elkötelezett vezetés
3. Az erényetika és a cselekvésközpontú etikai rendszerek
4. Bölcsesség; Igazságosság
5. Bátorság; Önuralom
6. Alázat; Felebarát- és ellenségszeretet
7. Megbocsátásra való készség; Hűség
8. Udvariasság; Vendégszeretet
9. Bőkezűség; Megelégedettség
10. Háladatosság; Egyszerűség
11. Reménység; Erényes emberré válni
12. Záró beszélgetés

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív közreműködés az órákon és kiselőadás tartása

Ajánlott irodalom:

- Afflerbach, Horst; Kaemper, Ralf; Kessler, Volker: Lust auf Gutes leben – 15 Tugenden neu entdeckt; Brunnen Verlag, 2014.
- Bazerman, Max H.; Tenbrunsel, Ann E.: Etikátlan lépések: Harvard Business Review Magyar Kiadás 2011. április
- Fazakas Sándor: A protestáns etika feladata, alapjai, hagyományai és az erkölcsi meggyőződés kialakítása; in Fazakas Sándor (szerk.): A protestáns etika kézikönyve, Kálvin Kiadó – Luther Kiadó, 2017.
- Mintzberg, Henry; Simons, Robert; Basu, Kunal: Túllépni az önzésen; in Mintzberg, Henry: A menedzsment művészete, Alinea Kiadó – Rajk László Szakkollégium, 2010.

- Rae, Scott B.: Erkölcsi döntések – Bevezetés az etikába; 1-4. fejezet; Harmat Kiadó, 2015.
- Tomka János: 7 főbűn a menedzsmentben; in Antalóczy Péter (szerk.): Hagyomány és érték, KRE ÁJK, 2013.
- Továbbá a foglalkozásokon megbeszéltekhez kommentárok

**HT ÉRTÉ302 A Budapesti Református Teológiai Akadémia korábbi tanárainak életműkutatása
(Oeuvres of Former Professors of the Reformed Theological Academy of Budapest)**

Tantárgy felelőse: Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: egyéni konzultáció	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: Dr. Pap Ferenc				
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mail-es egyeztetés alapján pap.ferenc@kre.hu	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: referátum, írásbeli dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara tanári karának célkitűzését támogatandó az Egyházművészeti Intézet és a Dr. Kováts J. István Alapítvány egyéni kutatáson alapuló szabadon választható kurzust hirdet, amely célja a Kar, ill. a jogelőd Budapesti Református Teológiai Akadémia korábbi, lezárt életművel rendelkező tanárai, professzorai életműveinek rendszerező kutatása (életrajz és tudományos életpálya rendszerező bemutatása, bibliográfiai kutatások). A kurzust felvevő hallgató egy-egy szabadon választható korábbi tanár életművének feldolgozását végzi el a félév során, amelyhez módszertani és szakmai segítséget nyújt a kurzusért felelős oktató. A Dr. Kováts J. István Alapítvány a félév során pályázati lehetőséget fog felkínálni ugyanebben a témakörben.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Korábbi tanárok, professzorok proszopográfiai, biográfiai vizsgálata egyéni kutatómunka alapján
- Tudományos életművek jellemzése, bibliográfiai kutatás és rendszerezés

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum, konzultáció
- kiadott anyag feldolgozása

Kötelező irodalom:

- Pap László–Bucsay Mihály (szerk.): *A Budapesti Református Teológiai Akadémia története 1855-1955*. Budapest, 1955.
- Balla Péter–Németh Dávid (szerk.): *„Hálával áldozál...” A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara tiszteletbeli doktorainak a tanulmányai a 150. évforduló ünnepén*. Budapest, 2005.

Ajánlott irodalom:

HT ÉRTÉ303 - HT GSVS163

Kulcsár György prédikátor élete és működése (Preacher György Kulcsár, his Life and Work)

Tantárgy felelőse: Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 30	Órarendi beosztás: Kedd 15,00-16,30	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Pap Ferenc 2. Dr. Szetey Szabolcs				
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján 1. pap.ferenc@kre.hu ; 2. szetey.szabolcs@kre.hu	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szv			Értékelés módszere: referátum, írásbeli dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Négyszáznegyven évvel ezelőtt, 1577. június 11-én hunyt el Kulcsár (Kulcsár) György alsólindvai (ma: Lendva/Lendava, Szlovénia) prédikátor. Életéről nagyon kevés konkrétumot tudunk, azonban nyomtatásban megjelent művei és hatástörténetük miatt a XVI. század egyik legjelentősebb magyar óprotestáns írója, prédikátora. 1574-ben jelent meg *Postillája*, amelyben az egyházi év összes vasár- és ünnepnapjára találunk prédikációkat. E kötet első magyar nyelvű teljes protestáns postillánk, és mint olyan a magyar protestáns prédikációirodalom meghatározó útkészítője (Melius Juhász Péter, Huszár Gál és Bornemisza Péter művei mellett). A *Postilla* népszerűségét az is mutatja, hogy a szerző halála után kétszer, 1579-ben és 1597-ben is újra kiadták. Kulcsár Györgyről, mint a magyar(országi) református első évszázadának meghatározó személyiségéről és működéséről a reformáció 500. évfordulóján illő és méltó megemlékeznünk. Hatástörténetét és jelentőségét mutatja, hogy Kulcsár mindegyik nyomtatott műve megjelent az utóbbi évtizedekben hasonló kiadásban is. Életéről és működéséről 2015-ben *Könyv születik Alsólendván (Kulcsár György prédikátor és felvilágosult mecénása, Bánffy Miklós)* címmel dokumentum-játékfilmet forgatott a Szlovén Televízió. Lendván elevenen őrzik és ápolják emlékezetét.

A KRE HTK szervezeti keretein belül működő *Egyházművészeti Intézet* egyik fontos célkitűzése és működésének egyik alappillére a keresztyén istentisztelet történeti és elméleti kutatása (liturgiai szakcsoport). Feladataink között szerepel a keresztyén és református istentisztelet egészének kutatása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Kulcsár György élete, működése és művei; a korszak jellemzése
- Kulcsár György műveinek elemzése, különös tekintettel a *Postillákra*
- Bevezetés a korszak istentiszteleti életébe
- A korszak prédikációírási gyakorlata

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum
- kiadott anyag feldolgozása

Kötelező irodalom:

- A témával kapcsolatos kiadványok, szakkönyvek magyar és idegen nyelven

Ajánlott irodalom:

Kulcsár György művei:

- RMNy 319: *Az halálra való készöletről rövid tanóság*. Alsólindva, 1573. Digitalizált verzió: <http://oszkdk.oszk.hu/DRJ/6941>; hasonmás: 1990., 2007.
- RMNy 320: *Az ördögnek a penitencia tarto bünössel való vetekedéséről és az kétségbe essés ellen...* Alsólindva, 1573. Digitalizált verzió: <http://oszkdk.oszk.hu/DRJ/4249>; hasonmás: 2006., 2009.
- RMNy 334: *Postilla...* Alsólindva, 1574. Digitalizált verzió: <http://oszkdk.oszk.hu/DRJ/7170>; hasonmás: 2001.

Kapcsolódó válogatott irodalom:

Bárczi Ildikó: *Ars Compilandi*. Budapest, 2008.; Bartha Tibor (szerk.): *Tanulmányok az evangélium szerint reformált keresztyén gyülekezet istentiszteletéről*. Budapest, 1977.; Bartha Tibor (szerk.): *Tanulmányok és szövegek a Magyarországi Református Egyház XVI. történetéből*. Budapest, 1973. 637-657. (Studia et Acta Ecclesiastica 3.); Fabiny Tibor, Nyíri Sándor tanulmányai *Kulcsár György Az halálra való készöletről rövid tanóság* (Ráday Gyűjtemény, Új sorozat I.) kiadványhoz. Budapest, 1990.; Hubert Ildikó tanulmánya *Kulcsár György Az halálra való készöletről rövid tanóság* (BHA XLI.) kiadványhoz. Budapest, 2007.; Hubert Ildikó: „Az mit Istennek mívelhetek, örömet kész vagyok hozzája.” *Kulcsár György és művei*. Budapest, 2011.; Hubert Ildikó: *Kulcsár György, az alsólindvai prédikátor (†Alsólendva, 1577. június 11.)* Budapest–Lendva, 2001.; Hubert Ildikó: *Prédikációs gyakorlat nyomai egy 16. századi postilláskötet bejegyzéseiben*. In: Stemler Ágnes–Varga Bernadett (szerk.): „mint az gyümölcsös és termett szőlőeszöc...” *Tanulmányok P. Vásárhelyi Judit tiszteletére*. Budapest, 2010. 268-276.; Kecskeméti Gábor: „A böcsületre kihaladott ékes és mesterséges szöllás, írás.” *A magyarországi retorikai hagyomány a 16-17. század fordulóján*. Budapest, 2007.; Kulcsár Endre: *Kulcsár György Postillái*. In: Figyelő XXIII (1887) 186-193.; Kulcsár Endre: *Kulcsár György ügyében*. In: Figyelő XXIV (1888) 388-391.; Nagy Kálozi Balázs: *Alsólindvai Kulcsár György postilláiból*. In: Bartha Tibor (szerk.): *Tanulmányok és szövegek a Magyarországi Református Egyház XVI. történetéből*. Budapest, 1973. 611-635. (Studia et Acta Ecclesiastica 3.); Nemeskürty István: *A XVI. század utolsó három évtizedének postillairodalmából*. In: *Irodalomtörténet* XLV (1957) 453-466.; Pásztor János: *Liturgiai irányzatok a magyar református egyházban*. Debrecen, 2007.; Ravasz László: *A gyülekezeti igehirdetés elmélete (Homiletika)*. Pápa, 1915.; Sörös Béla: *A magyar liturgia története. I. kötet. A keresztyénség behozatalától a XVI. század végéig*. Budapest, 1904.; Szabó András (szerk.): „Bízd az jövődökre érdemed jutalmát”. *Magyar Protestáns Irodalmi Szöveggyűjtemény. I. kötet (16-17. század)*. Budapest, 1998.; Szelestei Nagy László (szerk.): *Régi magyar prédikációk 16-18. század*. Budapest, 2005.; Tóth Mihály: *Magyar protestans egyházszónoklat történelme. Kutfök után dolgozva a magyar prot. hitszónokok nyomtatott vagy kéziratban levő munkáiból. Mutatványokkal, s az egyházi beszédek bírálataival, a Reformatiótól a mai idöig [...]. Első kötet. A Reformatiótól a XVII-ik század végeig*. Debrecen, 1864.; Wurga Lajos: *Kulcsár Györgyről*. In: Figyelő XXIV (1888) 238-239.; Zoványi Jenő: *Kulcsár Györgyről*. In: Figyelő XXIII (1887) 387-391.

HT ÉRTÉ304 - Biblia és régészet

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: -	Értékelés módja: gyakorlati jegy (40% óralátogatás, 30% órai aktivitás, 30 % beadandó dolgozatok)
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szemináriu m			Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja,

hogy a hallgatókat megismertesse Palesztina régészetének néhány fontos kérdésével, mind elméleti, mind gyakorlati síkon. A gyakorlati rész tárgyalásában a súlypont Észak-Galileára esik.

A tantárgy programja:

Geográfiai alapvetés: Izrael földrajza, a bibliai régészet kialakulása, ill. átalakulása, ennek kapcsán a minimalista-maximalista vita bemutatása, továbbá a régészeti terepmunka alapjainak bemutatása. Települések: Tel Dán, Hácór, valamint Ábel Bét-Maaká. A képzés során oktatófilmeket, az előadó által készített képeket is megnézünk, meglátogatjuk a Biblia Múzeumot, valamint lehetőség lesz megnézni és megfogni eredeti bronzkori, vaskori leleteket. Ajánlom mindazoknak, akiket érdekel a régészet és a Biblia kapcsolata, és/vagy készülnek részt venni az oktatóval a 2018-as izraeli ásatáson (ABM, season 6th, 2018, possibly July).

Évközi tanulmányi követelmények:

Ajánlott irodalom:

Ajánlott irodalom:

a) idegen nyelven:

Amiran, Ruth: *Ancient Pottery of the Holy Land* (Massada Press Ltd., 1969 – könyvritkaság, tavaly megvettük és elérhető a Török Pál Könyvtárban)

Cline, E.H.: *Biblical Archaeology – A Very Short Introduction* (Oxford: OUP, 2009 – elérhető digitális formában is)

Freedman, D. N. szerk.: *The Anchor Bible Dictionary* I-VI, (N.Y.: Doubleday, 1995 – elérhető digitális formában is)

Faust, A.: *The Archaeology of Israelite Society in Iron Age II* (Winona Lake: Eisenbrauns, 2012 – elérhető digitális formában is)

Gitin, Seymour: *The Ancient Pottery of Israel and its Neighbours from Iron Age Through to the Hellenistic Period*, vols. 1-2 (IES, 2015)

Mazar, A.: *Arcaeology of the Land of the Bible*, New York, 1990

Mazar, A. (ed.): *Studies in the Archaeology of the Iron Age in Israel and Jordan* (JSOT SS 331; Sheffield: SAP, 2001 – elérhető digitális formában is)

Meyers, Eric M.: *The Oxford Encyclopedia of Archaeology in the Near East*, vols. 1-5 (Oxford: OUP, 1997 – elérhető digitális formában is)

Reich, R.: *The Architecture of Ancient Israel, Jerusalem*, 1992

Stern, E. szerk.: *The New Encyclopaedia of Archaeological Excavations in the Holy Land I-IV*, (Jerusalem, 1993)

Zwickel, W.: *Einführung in die biblische Landes- und Altertumskunde*, (Darmstadt, 2002 – elérhető digitális formában is)

2) magyarul: Finkelstein, I.-Silberman, N.A.: *Biblia és régészet* (Debrecen: Gold Book, 2006)

Kőszeghy Miklós: *Föld alatti Izráel* (Bp.: Új mandátum, Kréné sorozat, 2014)

HT DOER022 - HT ÉRTÉ218 - HT RSVS198 - TEOLÓGIA ÉS MŰVÉSZET

Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N: 30	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az előadások során a hallgató megismerkedik az általa művelt és elsajátított verbális (teológiai) nyelvtől különböző <i>vizuális nyelvvel</i> , amely a képzőművészetek sajátja. A stúdium célja, hogy a hallgató megtanulja olvasni a képzőművészeti alkotásokat, különösen a tábla-, könyv- és falképfestészetet, azoknak vizuális-, tehát színekre, kompozíciókra, perspektívákra, jelképekre stb. épülő nyelvét elsajátítsa abból a célból, hogy a műalkotások által hordozott teológiai üzenetet ki tudja olvasni az adott művészeti alkotásból. A tanulmány közben a hallgató megismerkedik az európai és magyar képzőművészet történetével is.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A vizuális nyelv megközelítése I. Művészeti alapfogalmak 2. A vizuális nyelv megközelítése II. Ikonográfia 3. A vizuális nyelv megközelítése III. Ikonológia 4. A vizuális nyelv megközelítése IV. Művészet a szellemtörténetben 5. Tradicionális művészeti nyelvezet I. A keresztyén jelképrendszer és kialakulása 6. Tradicionális művészeti nyelvezet II. (3-19. század stílusváltozásai: archaikus, klasszikus, barokk) 7. Tradicionális művészeti nyelvezet III. (Kompozíciós vonalak jelentősége) 8. Tradicionális művészeti nyelvezet IV. (A perspektívák és sajátos világszemléletük) 9. Az „izmusok” (impresszionizmus, szimbolizmus, expresszionizmus stb.) vizuális nyelve 10. Az absztrakt művészet nyelve 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A vetítéses előadásokon való részvétel és az előadások anyagának ismerete a kollokviumon, illetve képek elemzése az előadások alapján.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Békési Sándor: <i>Vizuális nyelv. A síkbeli vizuális műalkotások olvasási technikája és értelmezése.</i> Budapest, 2015, KRE HTK 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vanyó László: <i>Az ókeresztény művészet szimbólumai.</i> Budapest, 1988 ▪ Takács Béla: <i>Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben.</i> Budapest, 1986 ▪ Heinrich Wölfflin: <i>Művészettörténeti alapfogalmak.</i> Budapest, 1969 ▪ Erwin Panofsky: <i>A jelentés a vizuális művészetekben.</i> Budapest, 1984 ▪ <i>A Művészet Története.</i> 1-10. kötet. (Salvat Editores, Barcelona) Budapest, 1986-1992 ▪ Fülep Lajos (szerk.): <i>A magyarországi művészet története.</i> 1-2. kötet. Budapest, 1970 ▪ René Berger: <i>A festészet felfedezése.</i> 1-2. kötet. Budapest, 1977 ▪ Heinrich Lützel: <i>Absztrakt festészet.</i> Budapest, 1970 				

HT ÉRTÉ305 – Qumráni szövegolvasás II.

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	2	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: -	Értékelés módja: gyakorlati jegy (40% óralátogatás, 60% órai aktivitás)
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: szemináriu m			Értékelés módszere: gyakorlati jegy (5 fokozatú)

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja,

hogy a hallgatókat megismerkedjenek a qumráni könyvtár egyes fontosabb darabjaival és elsajátítsák mind a pontosatlan szövegolvasás alapjait, mind a qumránológiai szövegek nyelvészeti tanulmányozásának alapjait. A kurzus az előző szemeszterben meghirdetett, hasonló címet viselő szeminárium folytatása.

A kurzus tematikája az alábbi rendszer szerint tagolódik:

Első részben olyan pontosatlan bibliai szövegeket és pesereket (qumráni kommentárokat) olvasunk, ahol lehetőség van az MT összevetésével az olvasás ellenőrzésére. Második lépcsőben olyan kiemelkedő qumráni szövegekbe olvasunk bele (némi bevezetés és kommentárt természetesen az előadó ad), amelyek csak pontosatlan formában itt találhatóak meg. Például Háborús tekercs, a Közösség Szabályzata stb.

Ajánlott irodalom:

a) idegen nyelven:

-A Brill CD-Rom kiadása (elérhető a TPK –ban)

-A TPK vonatkozó qumránológiai része

-digitálisan is elérhető néhány általános munka:

Martinez-Tigheelaar: The DSS – Study Edition (Leiden: Brill, 1999)

Schiffman-VanderKam: Encyclopedia of the DSS (Oxford: OUP, 2000)

Charlesworth, J. (Ed.): The Bible and the DSS (Waco: Baylor, 2006)

Lim, T.: The DSS – A Very Short Introduction (Oxford: OUP, 2005)

2) magyarul: Fröhlich Ida fordítása és Xeravits Géza bevezetése (utóbbi csak a nem biblikus irodalmat tárgyalja), valamint P. Davies bevezetéstana – mindhárom elérhető a Török Pál Könyvtárban.

HT ÉRTÉ306. – A GYAKORLATI ETIKA KÉRDÉSEI A KLASSZIKUS ÉS MODERN MORÁLFILOZÓFIA NÉZŐPONTJÁBÓL

Tantárgy felelőse: Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 30 + 0	Órarendi beosztás: Kedd 16.00-17.30.	Előtanulmányi kötelezettségek: ---	
Tantárgy előadója: Kendeffy Gábor				
Előadók fogadóórái: Péntek 08.30-9.45	2 kredit	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: Magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere: Referátum + zh.

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja szövegelemzéseken keresztül áttekinteni néhány fontos morálfilozófiai probléma megközelítését a klasszikus morálfilozófiai és morálteológiai irodalomban illetve a kortárs elméleti és gyakorlati etikában. A filozófiai következtetéseket egybevetjük a Biblia vonatkozó helyeivel. Amennyiben ezt a hallgatók nyelvismerete lehetővé teszi, esetenként angol vagy más élő vagy esetleg holt idegen nyelven írott források, tanulmányok megvitatását és/vagy ismertetését is beiktatjuk.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák: .

1. Hazugság és ígélet; az „a cél szentesíti az eszközt” elve.
2. Egyenlőség, szegények és gazdagok.
3. Abortusz és euthanázia.
4. Klónozás és szervkereskedelem.
5. Környezet etika, állati jogok.
6. A gondolkodás, a kifejezés és a tájékozódás szabadsága.
7. A vita és a kommunikáció etikája.
8. Elméleti összegzés : haszonelvű etika
9. Elméleti összegzés : Kötelességetika
10. Boldogságelvűség ; erényetika ; a jellem kérdése.
11. Elméleti összegzés : morálkritika és emotivizmus
12. Elméleti összegzés : közösségi etika és diskurzusetika

Évközi tanulmányi követelmények:

A kötelező irodalom olvasása hétről hétre, az ajánlott irodalomból referátum, a kötelező irodalomból, a referátumok és az óra anyagából 1 vagy 2 zárthelyi dolgozat. Max. 3 hiányzás megengedett.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Kötelező irodalom:

Augustinus: *A hazugságról; A hazugság ellen* (részlet – az óra után küldöm el saját fordításban);

Aquinói Tamás: *Summa Theologiae (A teológia foglaltata)*, II. rész II. része, 110. kérdés, 3. cikkely.;

David Hume, *Értekezés az emberi természetről*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006, 509-517. (III. Könyv, II. Rész, 5. szakasz: az ígéret kötelező erejéről);

Dr. Kovács József: „Eutanázia és bioetika”, *Világosság*, XXXVI. évf. 1995. július. (pp. 28-40.); uő: 3.;

Dr. Kovács József: Érvék és ellenérvék az abortuszvitában. *Világosság*. 1992. XXXIII. évfolyam, (1992. május.) (pp. 393-400)

Dr. Kovács József: „Környezeti etika”, *Világosság* XLIX. évfolyam 2008/9-10. (p. 75-107) <http://www.vilagosság.hu/pdf/20090318172341.pdf>; Bánki Dezső, “Vita az állatok jogi státuszáról” *Magyar Tudomány* 1992/6 747-752. L.: http://real-j.mtak.hu/148/1/MATUD_1992.pdf

David Hume, *Értekezés az emberi természetről*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006, 455-473; 481-496. <https://www.dropbox.com/sh/5hhuydyhvcott4w/AAB3L9O-OB3wXXcXsk-QIGVwa?dl=0>

John Stuart Mill, *A haszonelvűségről*, 2. fejezet, in. J.S.M, *A szabadságról; A haszonelvűségről*, Budapest, Helikon, 1980, 238-279; <https://www.dropbox.com/sh/5mbmj0ygbjlr7ws/AAC7d1Q3kYVc6B3D8PQCXNNda?dl=0>

Immanuel Kant, *A gyakorlati ész kritikája*, Budapest: Osiris, 2004, 89-108. (Harmadik fejezet: a gyakorlati ész mozgatórugói)

Fr. Nietzsche, *Túl jön és rosszon*, Budapest, Klett (Matúra könyvek), 1998, 67-69.o (5. rész, 186--8); 75-80. (5. rész, 199-203.);

Ludwig Wittgenstein, “Előadás az etikáról”, in: Ludwig Wittgenstein: Előadás az etikáról, in: Nappali ház, 1990/1. 7-11. http://phil.elte.hu/logic/filtort/wittgenstein_eloadas.pdf;

Alasdail MacIntyre: *Az erény nyomában*. Osiris, 1999, 244-273. (XIV. fejezet) <https://www.dropbox.com/sh/isrn1d1ce5s4kk0/AABoL0je1bP8y6PvjF4RAewXa?dl=0>

Jürgen Habermas, "A gyakorlati ész pragmatikai, etikai és morális használatáról" in: J. H.: *A kommunikatív etika*, Budapest: Új Mandátum Kiadó, 2001, 218-229;

Ajánlott irodalom

Michael J. Sandel, *Mi az igazságos és mi nem?* Budapest, Corvina, 2012.

Dr. Kovács József: „Bioetika, orvosi etika”, in: Fekete László (szerk): *Kortárs etika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004. 186-213.2-4; 6.: Fekete László (szerk): *Kortárs etika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.

Molnár László: „Környezeti etika”, *uo*, 214-244.

Bertrand de Mandeville, *A méhek meséje, avagy magánvétkék - közhaszon*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1996;

Francis Hutcheson, *Vizsgálódás az erkölcsi jóról és rosszról*, in: Márkus Gy. (szerk.): *Brit moralisták a XVIII. Században*, Gondolat, 1977.;

Lord Shaftesbury, *Értekezés az erényről*, Budapest Helikon kiadó, 31-39. o.

Immanuel Kant, *Az erkölcsök metafizikájának alapvetése*, I. Rész, 1-19. pont, Budapest, Klett (Matúra könyvek), 1998, 22-29. o.

G. E. Moore: „Principia Ethica”, 6-10. pont. In: *Tények és értékek – a modern angolszász etika irodalmából* (szerk. Lónyai Mária), Budapest, Gondolat, 1981, 58-65.; Charles Louis Stevenson, „Az etikai kifejezések emotív jelentése”, *uo*. 180-210. <https://www.dropbox.com/sh/5c4wi97h4p1kbi0/AAA-dda97285LMHua4FXNxeja?dl=0>

Alasdail MacIntyre: *Az erény nyomában*. Budapest: Osiris, 1999, 274-302. (XV. fejezet);

Uő: „A politika, a filozófia és a közjó” (Vitéz Viktória fordítása) In: Horkay-Hörcher F., *Közösséglvű politikai filozófiák*, Századvég, Budapest, 2003. 73-96. o.

Jürgen Habermas, "Feljegyzések a diszkurzusetika megalapozásának programjához", II. fejelet.
in: J. H.: *A kommunikatív etika*, Budapest: Új Mandátum Kiadó, 2001, 133-146.

Anne Reboul - Jacques Moeschler: *A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába*. Budapest: Osiris, 2006, 27-48. (1. fejelet: A pragmatika születése).

John Rawls: „A méltányosságként értelmezett igazságosság: politikai, és nem metafizikai elmélete.” In Huoranszki Ferenc (szerk.): *Modern politikai filozófia*. Budapest, Osiris–Láthatatlan Kollégium, 1998. 174-188.

**HT GSVG011 – Haladó szeminárium 2.
KÉPZELET ÉS KREATIVITÁS**

Tantárgy felelőse: Literáty Zoltán	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Szerda: 16:00-17:30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán:				
Előadók fogadóórái:	4 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: Magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: otthoni és órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A képzelet működése meghatározza az ember életét, a kommunikációt, a teológiát és a homiletikát is. Ugyanakkor a fogalom leírása, körülírása mégsem olyan egyszerű. Filozófiai gondolkodók is igyekeztek megfogalmazni az imagináció jelenségét. Ennek történeti keresztmetszetét kutatják a hallgatók a félév során.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Idegen nyelvű irodalom feldolgozása.

Kötelező irodalom: Michael Beaney: Imagination and creativity, The Open University, 2005.

HT GSVS164 - Narratív homiletika

Tantárgy felelőse: Literáty Zoltán	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Csütörtök 16:00-17:30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán:				
Előadók fogadóórái:	2 kredit	Meghirdetés féléve:	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: Magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: otthoni és órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A narratív igehirdetés műfaja nem csak esztétikai kategória, hanem olyan kommunikációs mód, amely a saját eszközeivel olyan hatásokat képes elérni, amelyet más műfajok nem. A szeminárium a narratív prédikálás elméletét és gyakorlatát vizsgálja meg, kritikus módon elemzi annak előnyeit és hátrányait, majd gyakorlati módon narratív igehirdetéseket fordít/elemez. Végül a hallgatók maguk is megpróbálkoznak egy narratív prédikáció megírásával.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Olvasmányok és prédikációk feldolgozása. Saját narratív prédikáció írása.

Kötelező irodalom:

Craddock, Fred: As one without authority, Calica, 2001.

Lowry, Eugene: The Homiletical Plot: The Sermon as Narrative Art Form, JKP, 2001.

Martin Nicol: Dramatizált Homiletika, Luther Kiadó, 2005.

Paul Ricoeur: Bibliai hermeneutika, Hermeneutikai kutatóközpont, 1995.

HT GSVS165 - Parts of Practical Theology. A Northern Irish view.

Tantárgy felelőse: Literáty Zoltán	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: 2017. október 3. 14:00-19:00 2017. október 4. 14:00-19:00 2017. október 5. 14:00-19:00	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán:			Ajánl ott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Előadók fogadóórái:		Meghirdetés féléve:		Értékelés módszere: otthoni és órai munka
Oktatás nyelve: Angol és Magyar fordítással	Típusa: kv			

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: Drew Gibson, a Union Theological College (Belfast – Presbyterian Church in Ireland) gyakorlati teológiai professzora tart blokkszemináriumot 2017. október 3-5. között délután 14:00-19:00 között. A blokkszemináriumon homiletikai és pásztorálteológiai előadások hangzanak el. Feldolgozásuk interaktív módon történik. Fordítást szükség esetén biztosítunk.

First topic:

Contemporary Preaching (declaratory, narrative, topical & visionary). I will also look at integrating preaching with the rest of worship (perhaps also something on the nature of contemporary worship in the context of our living tradition) and the relationship between preaching and pastoral care.

Second topic:

The practice of Practical Theology (the pastoral cycle and pastoral wisdom).

I will include more on pastoral care and something on involving the congregation as a whole in building a caring community.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Maradékalan részvétel, ill. reflexió (angol vagy magyar nyelven) készítése, majd annak közös megbeszélése.

Kötelező irodalom:

HT GSVS138 - Prédikációk digitalizálása

Tantárgy felelőse: Literáty Zoltán	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán:				
Előadók fogadóórái:		Meghirdetés féléve:	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: Magyar	Típusa: kv			Értékelés módszere: otthoni és órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: 20. századi prédikációs örökségeink digitalizálása, publikálásra való előkészítése.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi feladatok (digitalizálás) elvégzése. Egyeztetett időpontokban koordinálás és a házi feladatok feldolgozása.

Kötelező irodalom:

HT ÉRTÉ307**ERP-HT 0024 (Erasmus ösztöndíjjal érkező vendéghallgatók részére)****AN INTRODUCTION TO AFRICAN RELIGIOUS THEOLOGY**

Tantárgy felelőse: Békési Sándor	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek: nincs		
Tantárgy előadója: Wagana Anne Njeri					
Előadók fogadóórái:		Meghirdetés féléve: ősz félév	Ajánlott félév: nincs	Értékelés gyakorlati jegy	módja:
Oktatás nyelve: angol	Típusa: szemináriu m			Értékelés módszere:	

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Systematic Theologians have argued both for and against contextual theology. For religions teachers, pastors and theologians at large in Europe today, a basic understanding of contextual theology is vital for ministry in a Europe that is changing ethnically.

African Theologians feel that there is a place for African Theology, because this is part of incarnation of the gospel. Bearing in mind that African Theology is as diverse as the continent itself, this course gives introduction to basic concepts that are shared among African regions and are accepted as aspects of African Theology for and by African Theology.

In the course our main text will be by Mbiti, *John S African Religions and Philosophy*. (Nairobi, Kenya: East African Educational Publishers, 2011). As we well as experts and articles by other authors as found in the other text section.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Introduction
2. African Religions, Philosophy: Concept of Time:
3. God – Definition and Nature Works of God; Nature and its relation to God
4. Worship – God and Spiritual Beings
5. Human Kind – Origin and Belonging
6. Human Kind – Birth, Childhood and Initiation into Adulthood
7. Human Kind – Marriage and Children
8. Human Kind – Death and afterlife
9. Specialists – Important People
10. Mystical Powers
11. Concept of Evil, Ethics and Justice
12. Summary and evaluation

Évközi tanulmányi követelmények:

Although the course will be partly lecture based, each student will be required to have read the assigned text, and take part in active discussion in the class.

At the end of the course, the students will be required to write a 3 page reflection on either a selected topic, article, course reading, or a general overview of what they have learnt. In this

paper, they will offer insights, opinions, criticisms, or questions they may have in an academically reflective way.

This course is also recommended for Reformed Theology Majors, Religious Education Majors, Masters of Divinity Majors, and Erasmus students. Maximum number of student at the seminar is 10. Minimum number is 4. Students participating in the seminar must have a competence of conversational English.

Evaluation will be based on

1. number of classes missed (maximum 3) 30%
2. quality of participation in the discussions 40 %
3. written paper 30%.

Kötelező irodalom:

Mbiti, John S *African Religions and Philosophy*. (Nairobi, Kenya: East African Educational Publishers, 2011)

Ajánlott irodalom (válogatás!):

Books

Apphia, Kwame. A. *In my Father's House: Africa in the Philosophy of Culture*. (Nairobi, Kenya: Oxford University Press, 1992)

Ayisi, Eric O. *An Introduction to the Study of African Culture*. (London, United Kingdom: Heinemann, 1980)

Dryness, William A. *Learning About Theology from the Third World*. (Michigan, USA: Academic Books, 1990)

Kenyatta, Jomo. *Facing Mount Kenya: Tribal life of the Gikuyu*. (New York, USA: Vintage Books, 1965)

Mbiti, J. S. *Concepts of God in Africa*. (London: SPCK 1970)

Mbiti, John S. *Introduction to African Religion*. (Oxford, United Kingdom: East African Educational Publishers, 1991)

Journal Articles

Muyingi, Mbangi A. *African Traditional Religion: A New Struggle for African Identity* (Asia Journal of Theology, April 2015)

Other Sources

Selected texts to be announced later

DIALOGUE WITH C.S. LEWIS IN <i>MERE CHRISTIANITY</i> ABOUT MODERN CHRISTIANITY AND THE WORLD RSVS 164 and ERTE 215				
Responsible for the course: Dr. John Brouwer	Timetable: Tuesday: 16:00-17:30		Prescriptions: (prerequisites) Beginning to intermediate English	
Leader of the course: Dr. John Brouwer	Contact Hours: N: 30	Credit:	Registration limit: 7	
jbrouwer@cantab.net	Type: Optional/ free choice	Semester: Fall 2017	Language: English	Evaluation: Practical mark
			Suggested semester:	Method of evaluation:
Course description:				
<p>CS Lewis, <i>Mere Christianity</i> and modern world is a good description for the course. Of all writers in English during the 20th c., Lewis was the best to present Christian faith to the ‘modern’ world. He helped ‘moderns’ connect with Christ. The course is interactive. It involves a dialogue with Lewis through <i>Mere Christianity</i> and among class participants.</p> <p>I encourage students not to be intimidated by C.S. Lewis. When I gave the course earlier, students were surprised how easy he was to read. Certainly, he was very bright, but his English was so good that <i>Mere Christianity</i> can be read and understood by non-native speakers of English.</p> <p>One additional benefit of the seminar is that it will improve your English – reading and spoken.</p>				
Course content:				
<p>The course first introduces C.S. Lewis, his writings and <i>Mere Christianity</i>. We will then read Lewis’ <i>Mere Christianity</i>, a few chapters every week (they are short chapters). We will discuss the book specifically and also use it to stimulate thought and discussion about how we can better speak to our contemporary world. We want to learn from Lewis without being bound to Lewis.</p> <p>Since community and relationship are so important to modern/postmodern people, we will occasionally meet at the professor’s home for food and discussion.</p>				
Requirements:				
<p>Grading structure/regimen for the course ...</p> <p>Complete all readings and active participation in discussions, with short reflection paper at end of semester.</p>				
Literature:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lewis, C.S., <i>Mere Christianity</i>, London: Simon & Schuster, 1996. (apologetics) The English version is available online in pdf format; you can also get the Hungarian book translation. ▪ Lewis, C.S., <i>Problem of Pain</i>, New York: Macmillan Publishing Company, 1948. (theodicy resolved) ▪ Lewis, C.S., <i>Miracles: A Preliminary Study</i>, 1947, reprinted New York: HarperCollins Publisher, 2001. (Christian faith and reason not contradictory, thus faith and science compatible) ▪ Woodruff, Joel S. and Thomas A. Tarrants, <i>C.S. Lewis: A Profile in Faith</i>, Springfield, VA, C.S. Lewis Institute, 2013. 				
Further readings:				

- Lewis, C.S., *Weight of Glory*, reprinted New York: Collier Books, 1980. (originally a sermon, first essay in book; downloadable or read on internet)

RSVS 076 and ÉRTÉ 102 – CHRISTIAN SPIRITUALITY				
Responsible for the course: Dr. John Brouwer	Timetable: Thursday, 10:00 - 11:30, BTK		Prescriptions: (prerequisites) Beginning to intermediate English.	
Leader of the course: Dr. John Brouwer	Contact Hours: N: 30	Credit: RSVS 076: 3 ÉRTÉ 102: 2	A complete set of notes is provided.	
jbrouwer@cantab.net	Type: Optional	Semester: 2017-18.1 Autumn	Language: English	Evaluation: Practical mark
			Suggested semester: Spring 2017	Method of evaluation: Short quizzes and reflection paper
Course description:				
<p>What is Christian spirituality? How can we use this in our churches? Will it attract people to come to church?</p> <p>The seminar will teach you how Christian belief can be used in practical areas of church life, and how Christian spirituality is effective to draw people back to church. Many BTK students attend. The course allows you to meet and mingle with ‘non-theologians’, to see how they think, to discover what’s important to them.</p> <p>The course will demonstrate how conversations about what it means to be a human are effective for outreach and evangelism. The seminar will also help you improve your spoken and written English.</p> <p>In today’s Hungarian culture, many ideas surround us about our ‘humanity’. Yet Jesus was fully human. With interactive discussion, the seminar uses the idea of “being human” to discuss Christian spirituality. We first identify important views in culture. And then we contrast those views with what the Bible teaches about true humanity and spirituality.</p> <p>Lastly, we describe the practical elements of Christian spirituality. This part of the course begins with the separation between God and man, and the practical question of right relationship with God. How does this occur and what happens after that. Broken relationships in families and throughout all levels of society seem to be normal in Hungarian society. Christian spirituality – deep, personal relationship between God and man – will be offered as a way to begin to heal broken relationships.</p>				
Course content:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Preparatory meeting and Nature of Humanity I: Historic, Government and Family ▪ Nature of Humanity II: Humans as the image of God ▪ Nature of Humanity III: Is there purpose and meaning to life? ‘Problem of Evil’ presented ▪ Nature of Humanity IV: Evil defeated and its consequences ▪ Contrasts Explored: Majesty of God vs. corruption of man ▪ Can we be right with God? And then what? ▪ Perfect grace and proximate peace: spiritual work for our congregations ▪ God with us: practical consequences for church life 				
Requirements:				
Grade: class participation and short reflection paper.				
Literature:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>The Holy Bible</i> in reliable modern translation -- e.g., ESV, NIV, NASB, NRSV. ▪ Augustine, <i>Confessions</i>, trans. R.S. Pine-Coffin, London, 1961. ▪ Brown, Colin, <i>The New International Dictionary of New Testament Theology</i>, Grand Rapids, MI, 1971. ▪ *Hoekema, Anthony, <i>Created in God’s Image</i>, Carlisle, 1994. ▪ Lindsley, Art, ‘Character’ and ‘Character, Part Two’, <i>Knowing and Doing</i> (Fall and Winter: 				

2006).

- *Lovelace, Richard, *Dynamics of Spiritual Life*, Downers Grove, IL, 1980.
  - Luther, Martin, *Commentary on Galatians*.
  - *Macaulay, Ranald, and Jerram Barrs, *Being Human*, Downers Grove, IL, 1978.
  - *McGrath, Alister E., *Christian Theology: An Introduction*, 2nd ed., Oxford, 1997.
  - WCC, 'Baptism, Eucharist, Ministry Document' and 'BEM Introduction', Faith and Order Commission, Lima, Peru, 1982.
- * Designates main reading text

Further readings: